

KATHOLIKUS NÉPLAP.

19. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizethető rá Pesten a Szent-István-társulat ügynökénél: czukorutca 6-ik szám, földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Pest, május 10. 1854.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félvére 1 ft. pp. vidékre postán. borítékban félvére 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnövédeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Képek a közéletből.

IV.

A hű szolgálta.

„Pista te! jér csak a palánkhoz ide egy szóra.” Így szólítja meg a szomszédudvarból az ottan ögyelgő suhanczok egyike Szőke Pistát, ki épen itatóról terelgeté be az igásokat. A legény beköte ökreit, vetett nekik, aztán a hívókhoz közeledvén, köztük illyforma párbeszéd keletkezett:

„Csak eljössz ma velünk, Pista? meglásd, nem bánod meg. Akár az „Isten ugysét” is elmondom, hogy jól fogsz mulatni.”

„Majd meglátom, válaszolt ez. Megkérdem gazduramat; ha nem tiltja, hát csak elmegyek.”

„Soh' se kérd bizony. Márton bácsi nagyon kemény ember. Az biz irigyli a legény mulatozását.”

„Gyere Pista, gyere! kezdé a szót egy harmadik. Hiszen csak te is legény vagy már, kö-zibénk való.”

Pista vállat vonított. Nem tudta magát elhatározni; még tusakodott magában, de hajlandó volt a hívásnak engedni. Végre csakugyan megígérte, hogy elmegy velök. —

Több évi tapasztalásból három dolgot tanultam ismerni, mellyek az emberi társaságnak különösen így faluhelyen kegyetlen sirásói, azon véstteljes örvény, melly ha egyszer mélységébe sodorja az embert, kérelhetlenül elnyeli, benne vesznie kell. Ezek azon dögleletes büzü mocsárok, miknek közelében az élet elsatnyul, halálos párologásától elszédül, földre roskad, ki feléje kö-

zeledik. E három halálörvény közt első helyen áll a fonóház. Mára elég lesz, ha ezt tekintjük meg, a többit más alkalomra hagyjuk.

Azonban ne kívánd k. olvasó, hogy én a fonóháznak itt hű képmását adjam; sokkal rutabb ez a maga mezetlen valóságában, hogy sem azt egy keresztény írónak tolla híven rajzolhatná a legkisebb vonásokig; mert az itt előforduló események a pogány időkornak is szégyenfoltul volnának felróhatók. Én e képnek csak fátyolozott oldalát mutatom fel: valjon fog-e tetszeni?

A főszemély a fonóban az ugynevezett „gazdasszony”, kinél összegyülekeznek a fonólányok. A kihez mi ma benézünk: Magda nénemasszony, körülbelül ötvenes kihizott nőszemély, özvegy és háziasszony. Ő lányai felett tökéletes uraságot gyakorol, parancsol és rendelkezik velök; azonban az ő felsőbbsege mindent megenged, hozott törvényei között nincs tiltó; tenni mindent szabad, csak mulasztani nem. De nézzünk körül.

Egy nagy füstös szobában találjuk fel magunkat. A szoba felében 8—10 fonóleány ül karikában, közepén egy háromlábos halvány mécs pislog; a lányok egyike sem haladta meg a tizenöt évet. Ők épen mesélgetnek tündértörténetekről, míg a rokkát pörgetik. Emidebb az ajtó felé egy másik nagyobb karika van megnőtt hajdonokból, száma egész huszig. Ezek is fonnak, nevetgélnek, nyihognak. Ők a mécesest nélkülözik, megelégedvén ama kétes világitással, melly feléjük a kályha mellett álló asztalról halvány fényt vet. Az asztalt legények ülnek és állják körül; az ülők kártyáznak, a fenállók nézik őket. Magda nénemasszony itt is, ott is megfordul, és

biztatja kedves fiait, lányait, hogy csak vigan legyenek, ne unatkozzanak.

Karikás Bandi megunta a kártyát, félrelöki a széket, melyet hamar egyik néző foglal el, s a fonók közé a közepre ugrik, szándékosan ellökvén Pannika rokkáját. A karika félig-meddig megbomlik — a lányok kacagnak, felugranak.

„Isten fojtsa meg kedet!“ durerzaskodik most Pannika a legényre kiáltva.

„No no, szívem Pannikám, csak nem haragszol tán reám? kötődik Bandi a lánynyal, míg átkarolja derekát. Pannika hamar megszeliődül; de a legény már meg egy fordulattal Örsze kenderébe keveredik, és megkuszálja azt. Örszike rá kiált és enyelgve utána üt; de ő sokkal ügyesebb, hogysen a kéz elérné; sőt Juliskának lába alól már a rokkát is kirántotta, Maresa kenderfáját pedig a mécs fölé tartja egész gyorsasággal, szinte észrevétlenül. A kender lobot vet, a legények felugrálják, a zaj, a zavar közös lesz; a lányok közakarattal kezdik a legényeket megtámadni, mit a legénység észrevesz, és csakhamar a karikában terem. Czivódnak, vivódnak együtt.

Mi természetesebb, mint hogy a kis lányok is szüntetik a munkát és szemfüleskednek. Alig várják azt a boldog időt, midőn ők is a nagyok sorába foglalandnak helyt, midőn az ő kenderőket is meggyujtandja a csintalan legény. Ez csak közbevetve legyen mondva.

A czivakodásnak Mariska, Magda nénemasszony eselédje vet véget. Ő ugyanis elsurant közülük, és benyitott az öblös almárjomba, honnan két pintest borral és egy sonkadarab, kolbász, hurka s egy-egy baromfi-czombbal tetézt tálalt vett ki s az asztalra helyezte, felkiáltván: „Az asztalhoz gyerekek!“ Mint varázsütésre mind az asztalnál teremnek, kiki párjával és megkezdik a falatozást. Magda nénemasszony szinte nekitelepedik és szedi a kövér falatokat tányérjára; övé az elsőség, de aztán hozzá is fog két kézre, se lát, se hall — csak eszik és iszik megfogyhatlan étvágygyal. A kislányok szívszakadva kacintgatnak a boldogok felé, s hogy bánatukat enyhítsék némikép, ők is a „nyalazóhoz“ fognak; de csak helyen maradva, nem ugyan a tilalom miatt, de a régi szokás ezt így hozza magával.

A kiürült pinteseket ujak váltják. A borra megoldatnak a nyelvek kerekai, s van mosdatlan beszéd, trágár tréfa, fajtalan hasonlítgatás a legközelebbi tárgyaktól kölesönözve. Már itt aztán Széles Marcsi a legény! az ő bőbeszédűségén három vármegye se fog ki. Mocskos, durva

tréfáinak nagyokat röhög a legénység, nyiharásznak a lányok, sőt néha ez utóbbiak lesütik szemüket is — de arcuk nem borul szégyenpirba.

Mit beszéltek hát? azt ide nem jegyezhetem; azonban annyit mondhatok, hogy nem a becsület, tisztesség és szemérem nyelvén szólottak, és hogy Szőke Pista feje, ki a kályha mellett legbelül ült mint vendég, először lévén a fonóban, szédült, szemei kápráztak, a falat kifordult szájából, és csak kínálásra emelte a boros üveget szájához, de biz ő abból egy árva esőpet sem nyelt. A „nyalazó“ vagy egy óráig tartott. Most megint a dologra mennek, kiki a magáéra: a legények kártyáznai, a lányok fonnai, ha ezt is fonásnak nevezhetjük.

Csóka Peti nagyon kimelegedett az evés alatt, ő azért hűtözni megy a pitvarra; szegény Pannika is forróságot érez, fejszédülése van; — majdesak a kendőjét mártja a dézsába, a hidegvíz kiszijja hőségét: azért felkel és megy a konyhára. Az ajtónyílásra feltekintenek a kislányok, és összesugdosnak. — Egy váratra azt mondja Marcsi, hogy neki haza kell szaladni, megkerülni a házat, minap is tolvajt érzett; de tüstént itt terem. Alig szól Marcsi, Örszike elszakad rokkaszinegje; hiszen ő se lakik távol, majdesak haza szalad és ujat hoz, hogy sürgetős fonását annál könnyebben végezhesse. — Hát neked Bandi, mi a bajod? Bandi elfelejtette a szomszédot meghíni az erdőre, pedig holnap jókor reggel fognak fáért menni, ezt nem szabad elmulasztania; de mindjárt itt lesz. Mariska megvizet hoz a kútról; a bor igen égeti mellét, ő otthon nem szokott soha inni semmiféle erős italt.

Most a lányok danolni kezdenek:

Mondd meg rózsám szeretsz-e?
Azt is, hogy igazán-e?
Ha nem szeretsz, meghalok,
Már úgys alig vagyok! sat.

A legények körülállnak és velök énekelnek. A danolók már már kifogytak a nótákból, mire Csóka Peti előszedi magát; eleget hűtözött. Pannika is bejön, szerencsésen elmúlt főfájása; csak jó egy orvosság is az a hideg víz! Marcsi nem foghatott tolvajt, habár az egész házat kikereste, s Örszike hiába járt oda, nem találhatta meg a talán föld elnyelte zsineget, pedig még ma is kezében volt. Bandi meghitta a szomszédot az erdőre, ki őtet olly sokáig tartóztatta üres beszéddel; Mariska aligha vödört nem ejtett a kutba, hogy olly sokáig időz oda kün?! Végre ő is megvetődik, és ismét minden rendén van; semmi baj! . . .

„Elég mára, édes lányaim! szól a bóbiskoló Magda néni, most haza mehetek; magam is elálmosodtam a dologban; de aztán tudjátok-e, hogy holnap péntek lesz, az én kenderemen a sor? senki se maradjon ám el!”

„Megjövünk! megjövünk!” rikogattak a távozók. „Dicsértesséket” egy sem mondott; de részint jobb is, mert csak megszejtelenítése volna ez az Ur magas nevének oly ajkaktól mondva, mik még a trágár beszédek bűzétől párolognak.

E képet neked k. olvasó, csak fátyolon át mutattam meg, a fátyol pedig sokkal sűrűbb, hogysen a képet amugy igazán megszemlélnéd; ne is kívánd! Azt gondolom, így is eleget láttál, mihez vesd még a következőket. — A leírt rendes estéken kívül vannak még a fonóházban oly esték is, különösen a fonást bezáró végnapon, miken a rokka elő se kerül, hanem világos virradtig tart a gyöngyélet, a mulatság, és és ilyenkor aztán a kisebbik k a r i k a is szabadabban forog. Valódi lakoma, pazarlás! Csak hogy az enni-inni valókat közönségesen úgy lopogatják össze részint a szülők-, részint másoktól. Ludat, pókát, malacot, baromfit öldösek ilyenkor Magdáéknál és a bort ma esapról eresztik. Hasonló mulatság „bövedeste” név alatt ismeretes az év végnapján. — A fonókból hasznot egyedül a „gazdasszony” huz, ki más husát eszi, más zsirját fogyasztja, égeti egész esztendőn át, télen más fájával fütözik, nyáron ezzel főzi vagy süti zsiros falatját, — ő ama pokoli örvényben rejtező szörny, ki telhetlen vágygylal mindent elnyel és megemészt! testvérhuga az ördögnek, ki vele cimborál, hogy általa a bűn terjedjen, a kárhozatnak lakói szaporodjanak, kiknek gyötrelmein, mondhatlan kínain ő aztán gyönyörködhessek!

Most hozzátok fordulok ó szülők! és a nagy megváltásakor elhullt szent vércseppekre kérek és kényszerítlek benneteket: ne ereszszétek a fonóházba gyermekeiteket! — Nézzétek a felviruló virágot, milly szép, milly gyönyörű az! a színek bájos vegyülete, a ragyogó fénypor, a kellemes illat, mellyet felétek lehel, szemeiteket gyönyörködteti; minden, minden oly kedves és tetszelős! És mégis e bájos virág csak árnyéka ártatlan gyermekeitek szépségének. Az ő szelid arcuk ékesebben virul, szemeik bájosabban ragyognak s ajkukon a nyájas mosoly, kedélyes vidám beszédük felülmulja a legkellemesebb virágillatot. És mégis hány gondatlan szülő áldozza fel e szívet boldogító szépségeket akkor, midőn gyermekeit a fo-

nóba engedi! Vagy tekintsd a fonóház tagját, habár saját magzatod is, és látni fogod a különbséget: halvány arczáról le van törölve az egészséges életszin, a szemek nem ragyognak feléd, hanem egy elrejtett, titkos tűz ég azokban, melly emészt és gyilkol; az ajkon nem ül az ártatlanság édes mosolya, ezt már beszennyezték a fajtalan, moeskos beszédek — gyermeked már megízlelte a bűnmérget, nem lakik többé boldogság kebelében, s mert maga sem tud örvendeni, nem képes neked örömekeket szerezni! — Tekintsd az oktalan állatot. Fájdalom! ez téged, kit Isten saját képére s hasonlatosságára teremtett, felülmul szeretetben övéi iránt. A madár saját testével mellengeti, szárnyaival fedi, életével védelmezi fiait; a barom fájdalmasan megbögi eltávolított fiát; az erdők vérengző vada iszonyuan felháborodik, mondhatlanul dühbe jő, ha csak közelitnek tanýája felé, hol ő kölykeit táplálja. Csak te, ó csak te magad keresztény szülő! vagy az, ki gyermekeiddel nem gondolsz, azokat veszélybe rohanni engeded, és talán épen azért, mert magad is egykor oly vétkes örömekek élteél, és élsz mostan is?! Házi barmaidra gondosan rázárod az ajtót, hogy éjen át megvédd azokat minden lehető bajtól; de vérednek vérét, testednek testét, szivednek zálogát kizárod a házból, ellököd magadtól, az érzéketlen hideg világba taszítod — kegyetlen szülő, embertelen apa, bűnös anya te! . . De folytassuk igénytelen történetünket . . hadd töröljem le könnyeimet. —

Szőke Pista szóltalanul ment haza a fonóból. A párolgó istálló daczára a hideg rázta, hogy szinte vaczogtak fiai. Sokáig nem jött szeméire álom, és midőn elaludt, álmai újra feltűntették a látottakat egész undokságukban. Alig ébredt fel, esküvel fogadta meg: hogy soha életében fonóba nem megy. Másnap kérdezte gazdája: „Mi bajod Pista fiam? tán betegség bánt? egészen sápadt vagy.” Pista mindent bevallott, és könnyes szemekkel kért bocsánatot: hogy ő soha gazdája tudta s akarata nélkül nem lép ki még az udvarból sem.

„Én megbocsátok neked fiam, mondá a becsületes Gyalus Márton, de aztán meggyezd ám, mit mondok. Soha rosz társak szavára ne hajolj, ha még annyit édesgetnek is magokhoz. Minden szó tőlök egy-egy kigyómarás, ha befogadjuk azt szívünkbe.” Pistának újra megtellettek szemei.

Szőke Pista árva gyerek volt, mikor Márton gazda magához vette, évi bérért elejénte, de később örökbe fogadta, hű eselédet, jámbor, szófogadó fiat nyervén benne. Pista istenfélő anyától

sületvén, gyermekéveit, míg élt, az ő vezérlete alatt töltötte, s így nem esodálhatjuk, ha belőle a becsületes gazdanál a legjámborabb ifju vált az egész faluban. De aztán Márton gazda rendet is tudott ám tartani a házban, s ez a dolgok veleje; nem is panaszkodott ő senkifianak, se a rossz eseléd miatt, se egyéb házi keresztek felett. A ki nem akart a rendhez szokni, annak ő hamar kitétte szürét. Innen volt aztán, hogy a betyárlegények kemény embernek nevezték, ki megirigylí a legény mulatságát. Töle bizony sem főnőba, sem koresmába nem járt a szolgál, ha akkora volt is mint maga Góliát, és ha éjjel elment amugy suttomban a háztól, reggelre a kiskapuban találta holmijét, s aztán akár szó nélkül felszedhette sátorfáját. És azt gondoljátok, hogy Márton gazda szükiben volt a eselédnek? akár tizet kapott mindegyik ujjára; de aztán ki is járt ám a eselédnek a magáé. A szomszédok csak úgy bámultak bele: hogy minő egészséges, munkabíró, jókedvű eselédre tesz szert Márton gazda. Bámultak, de kevesen követték példáját; a ki követte, hasznát is vette. Illy rend és házi szokás mellett Pista, a szelid, engedékeny természetű fiu egészen kezére járt Márton gazdának, ki őtet becsületessége s hűsége miatt olly annyira megkedvelte, hogy, elhalván gyermekei kisedek korukban, törvény előtt fiának fogadta. Pista ezt mégis érdemelte.

Eljár az idő az ember felett; alig veszi észre, hogy megszükrülnek hajszálai! Márton gazda gondolkozni kezdett Pista jövendő sorsáról, hogy feleséget keres neki; de nem saját falujából; mert a falu leányai mind Magd a bejárósai voltak. Az előljáróság itt sokat tehetett volna; de bíró uram is csak befogta szemét, s vállat vonított, ha panasz érkezett a baromfi veszteség miatt — neki is volt fia is, lánya is ama regimentben. Erkölcsös, szeplőtelen életű feleséget akart ő Pistának; de meg aztán ollyant is, kinek szive hajlandó legyen fiához. Sokszor jártatta e dolgon esztét, míg végre felesége egyik rokonát, a jóhírű Gábor Örszikét nézte ki; de őtet megválasztani Pista dolga maradt.

„Pista fiam, szólt egy szép ünnepnapon ebéd után Márton gazda, fogd a könyvet és olvasd el a napi sz. evangeliomot, hogy még egyszer visszaemlékezzünk a mai épületes predikációra s tanulságát annál könnyebben megőrizzük sziveinkben. Olvasd el fiam, aztán elmegyünk együtt Ligetszélre, a rokonokat látogatni.“

Pista felkereste a sz. evangeliomot, elolvasta szép értelmesen; aztán összetette ismét a könyvet, gondosan szokott helyére rejtve azt, fogta

doimányát, kalapját és utnak indultak, a gondos Margitot hagyván házpásztorul. Az uton szívesen beszélgettek együtt; azonban Márton gazda nem árulta el, mi járatban van. Igen jókor értek Ligetszélre, épen vécsernyére harangoztak. A népség gyülekezett, a két jövevény is templomba ment; ez vala szívök szándéka, midőn hazulról megindultak. A vécsernyét keresztény tanítás előzte meg, melly alatt a plebános ur a hittudományt az Oltári szentségről fejtegette kérdésenként a katekizmusból, miket a megnőtt ifjusággal mondatott el.

A felelők közt Gábor Örszike tűnt ki legjobban értelmes beszéd és tiszta előadás által; de aztán szívesen is kérdezte őtet a plebános ur, mert előre tudta, hogy szégyent nem vall vele. Mikor Örszike felelt, a lehető legnagyobb esend uralkodott Márton gazda előtt nem volt ujság, de Pistának szeme szája elállt a hallottakon; mert ő fiókegyházban nevekedvén, a tanításról keveset hallott. Vécsernye alatt leginkább a fiatalság énekelt szép öszhanggal, nem huzva a végtagokat, sem kiabálva egyes hangfordulatokat; de buzgón ömledező változatossággal. Mesteruramnak ebben nagy az érdeme; ő gondosan fíradhatlanul tanítja az éneket és már az iskolásoknál kezdi.

A délelőti isteni szolgálat után jövevényeink beköszöntek Gáboréknál, hol a réglátott rokonokat igen szívesen fogadták. Alig végezték kölcsönös köszöntéseiket, máris Örszike benyit az ajtón, mondván: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!“ egész alázatossággal, és meglátván az idegeneket, szemérmesen lesüté szemeit. „Mindörökké. Amen. Édes hugám! válaszolt Márton gazda. Ejnye lánczhordtát, be megnőttél, mióta láttalak. Szinte elhagyod édes anyádat.“

A leány székeket hozott és egész tisztességgel leulással kínálta meg a vendégeket, s aztán szerényen anyja mellé állt. Márton gazda még néhányszor megpirította ugyan Örszikét dicséreteivel a templomi szép viselet és jó felelés miatt; de lám, e végett nem kell szégyenkedve a szülő elől elfordulnunk, hanem édes élvezet az a szívnek, és mondhatlan öröm a jelenlevő szülőknek.

Pista látta már ugyan Örszikét máskor is; de lám egy két év milly nagy változást okoz az ifjukorban, ő alig ismert reá mostanság. Beszéd közben Márton gazda bemutatá Pistát mint most már fogadott fiát, és a szelid arcu s nyájas viseletű legény megnyerte a rokonok kedvét. — Imre, Örszike bátyja az udvarra szólította Pistát, és elmutogatta neki a házi gazdaságot. Egy-

szer csak utánok megy a leány és „falatka ozsonára“ hívja be őket. A tisztességes ozsonához Imre a legjobb borból hozott a kedves vendégeknek számára. Az öreg Gábor gazda most még jobban szemügyre vette Pistát; aligha Márton gazda nem ejtett szót előtte!

Végezván a rövid falatozást, bucsut mondtak a jövevények, s áldás és szerenese kívánatok közt hazafelé indultak. Alig értek a falúvésre, már is ekéj ejtette szavát Pista:

„Édes apámuram! be szépen van itt minden Gáboréknál, mintha csak kigyelmed gazdasága volna.“

„Ugy van fiam. De nem is jár ám Örzsike a fonóházba; hanem elég dolgot talál otthon is magának. Szívesebben dolgozik édes anyja körül, mint idegeneknél, miben úgy sines köszönet.“ —

„Isten büntesse meg a hol egy fonóház van!“ szólott Pista.

Történetünk végére hajlik. Mikor Márton gazda harmadizben ment Gáborékhoz, bátran megkérhette Örzsike kezét. A leányt beszólitották, és a szép hajadon arca lángba borult. . . A szent kötésbe beleegyezett. Még csak azt kell mondanom: hogy épen mához, midőn e sorokat írom, mondom mához három hétre Szöke Pista s Gábor Örzsike lakodalmat fog ünnepelni. Bö áldást adjon Isten e szent kötésre s sokasítsa meg életök örömeit, hogy a szent esküvő napjára igaz lelki örömmel hosszú évek során át emlékezhessenek vissza!

GARAY ALAJOS.

Ér z e m é n y l o m b o k.

XXI.

A szemérem gát, a bűn folyamát
Fentartja, hogy ne rohanhasson rád.
Ha ez rést tör: mit téssz, boldogtalan,
A bűnfolyam pusztítva rád rohan.

XXII.

A bünt az Isten jól eltakará
A szeméremnek fátyola alá.
Ne bántsd e fátyolt, hagy a bűn felett:
Ha eltéped, jaj, ember, teneked!

XXIII.

Ámbár sokan, de testvérek vagyunk,
Mindnyájan egy Atyához tartozunk.
Körüüljük naponként asztalát,

És várjuk, hogy kinek-kinek mit ad!
Mindenkinek kezében egy kehely,
Mindenki bizodalmas szót emel.
És ő kitarja áldó kezeit.
Atöleli egyszerre gyermekit.
Határt nem ismer a nagy szeretet —
Az áldások forrása megered.
És a kehely lassanként nehezül,
Egyik félig, másig színig merül.
Egyikbe méz csordultig esepege,
Másik pedig örömmel van tele.
Az édességnek mindegyik örül,
A mézkehely dal s hála közt ürül.
De kinek kell a keserű kehely?!
Fogadjuk és költjük hálásan el;
Mert zugolódnunk nem szabad nekünk —
A ki nyújtá, Atyánk és Istenünk!

XXIV.

Az öröm fürge, vig pacsirta, mely
A kék magasba szárnylebegve kel.
Édes gyönyör közt zengi dalait,
Magával viszi a szív vágyait.
A fájdalom setét halálmadár,
A boldogság romján ijesztve jár.
Az erőlelkű mosolygon veszi,
A kishitű kerüli, rettegi.
A remény hógalamb; hozzánk repül,
Midőn elárvult fejünk gyászban ül;
Elejt egy éltető buzaszemet,
És szárnyával befedi a sebet.

XXV.

Oh be komor, oh be komor a föld!
Arczáról a mosoly elköltözött.
Az örömek ruháját leveté,
Fehér halálköntösbe öltözött.
Harmatgyöngytől nem tündöklük szeme,
Gyönyörtől nem viszhangzik kebele;
Koszorui mind elhervadtanak,
Nem szól hozzá madár, zengő patak. . .
Ugy fáj, úgy fáj ez a halál nekem!
Ujulni érzem gyógyuló sebem.
Eszembe jutnak mind, kik nincsenek,
Kiket csak emlékből szerethetek.
A két gyászos temető közt mi az,
Mi megvigasztal? — — a dicső tavasz!

XXVI.

Az évszakok tieid, Istenem!
Jóságod látja mindenütt szemem.
Te teremtéd a tavaszt és telet!
Egyiktől sincs távol szereteted.
Te adsz a fáknak bimbót s lombokat,
A csattogánynak bájoló hangokat,
Te hasítod meg a szirt kebelét,
És nyitsz forrást, és adsz patakzenét.
Te vonod be virággal a mezőt,
Te népesítesz völgyet s bérczetet.
A meztlennek te nyújtasz ruhát,

A didergőnek egy darabka fát.
Te lágyítod meg a gazdag szivét,
S kinyered az árváknak kenyerét.
Te őrzöd a kihalt természetet,
S a madarat a téli ág felett!

XXVII.

Mint puszták vándora, kit a
Vihar megkergetett,
Járok, kelek fel és alá,
S nem érek nyughelyet. . .
Csak bérez, csak bérez kell énnekem:
Ha messze láthatok,
E nagy síron — azt gondolom —
Emlékszóbor vagyok!

XXVIII.

Felvetjük hozzád gyermeki szemünk,
Utánad tárjuk mind a két kezünk:
Ki hozzád ment, szívenyhet nem talált? . . .
Vágyó lelkünk szava hozzád kiált! —
Isten! szived végetlen nagy lehet:
Minden teremtmény azon kér helyet.

XXIX.

Az Isten is ir, és mi is irunk;
Ő lángot vesz, mi tintához nyulunk;
Mí a papírra irunk betűket,
A szívre ő, s írása — szeretet.

XXX.

Isten mindenütt jelen van,
Nem csak ég hazája;
S ki szívében mennyet ápol,
Könnyen feltalálja.

TALABÉR JÁNOS.

Az elszegényedett falu.

A plebános ur az iskolában.

Midőn illy szerencsés változás történt, a plebános ur is vidámabb arccal látogató meg az iskolát. Miként egy részt a tanító jósága s vidámsága legkellemesebbekké tévő a tanórákat, úgy, hogy a gyermekek sóvárgul várnak azokat, mint éltük legboldogabbjait: úgy a nagylelkű pap örömtől sugárzó tekintete volt legóhajtottabb jutalma egészen megváltozott erkölcsi viseletüknek.

Illy szeretet, s szívélyesség mellett, mely nem kevésbé lelkesíté a szépmezői derék tanítót is, elmaradhatatlan az, hogy a fiatalság szüleinek valódi öröme növekedék, s így a legszebb reményekre jogosita? De a jeles pap szeretetteljes gondoskodása korántsem szoritkozott az iskola-köteles gyermekekre. Sőt inkább a kisebb fiúk és leányok, kik még nem érték el azon kort, hogy az elemi iskolába fölvetessenek, különösen szíven feküdtek. Gyakran találkozott betegek látogatása vagy más kijárá-

sai alkalmával illy kis gyermekekre, majd a falu utcái-és zugaiban, majd a sövények mögött, majd a mezőkön egészen elhagyott, elhanyagolt állapotban. Szíve fájt az érzékeny férfiúnak, midőn e szegény gyermekeket minden testi ápolás nélkül, a nélkül hogy legesekélyebb történt volna ébredező szellemük felgerjesztésére s élesztésére, egészen magokra hagyva látá kóborlani. „Mi legyen az ifjuságból?” mondá gyakran, „ha már esirájában elromlik, ha hiányzó testi ápolás által első gyermekiségében alapja vetetik a későbbi megnyomorodás, sőt aszkorságnak is, ha azon perczig, míg az elemi iskolába lépnek a gyermekek, épen semmi sem tétetik szellemi fejlődésük első hajtásainak ótalmára, felgerjesztésére, ápolására! De mikép lehet e bajon segíteni?” A gondos lelkipásztor először is, minden, szolgálatjára készen álló eszközzel a szülőkhöz fordult. Felhasználá egész ékesszólását, hogy őket meggyőzhesse azon károkról, mellyek gyermekeik elhanyagolása, lelki és testi megnyomorodása által őket magokat érik. Élénk színekkel festé nekik azon sok szomorú esetet, mellyet a gyermekek rossz ápolása okoz.

„Egyik faluban egy anya kiakarván menni, két gyermekét, mellynek egyike három, a másik négy éves volt, a lakszobába zárta. Mire haza érkezett, a gyermekek megfojtva feküdtek a szoba padolatán. Gyermekes játékaik közt ugyan az szénnel, mellyet anyjok a kályha mögé tett, tüzet akartak rakni. Ezáltal a szoba megtelt az igen veszedelmes széngözzel, s a szegény gyermekeknek, mert sem ajtót sem ablakot nyitni képesek nem voltak, nem is volt közel senki, ki jajgatásukat, kiáltásukat meghallotta volna, meg kellett fuladniok. Természetes, hogy borzasztó volt a szánandó anya ijedsége, midőn visszatértekor a gyermekeket halva találá a szoba padolatán. De senki nem segíthete rajta, sőt e fölött azon kezerű vallomást kelle magának tennie, hogy gyermekei halálának egyik oka maga volt okatlan elzárása által.

Egy más községnél még ennél is nagyobb szerencsétlenség adta elő magát, kis gyermekek elhanyagolása által okozva. Míg az anya a mezőn volt, hogy a tehének fris takarmányt hozzon, négy éves gyermeke, a kis Péter levette az asztról a gyufa-skatulyát, kinyitotta azt, és a fűcskákat egymásután végig huzogató a padlón. A fűcskák pattogása, gőze, lángja nagyon megtetszett a kis Péternek. Midőn a láng már szépen fényelt, a fűcskát fujva a szoba közepére dobta. Már egy egész negyedig mulatta magát illy módon, midőn egyszerre a láng köntösebe kapott, s ez fellobbant. Ijedve s kiáltozva szaladt ide s tova a szobában, de senki se hallá őt, mert a szomszédok is a mezőn voltak. Ide s tova szaladása által még nagyitá a veszélyt, mert ez által a levegő a szobában mozgásba jött, és a tűz a gyermekken ezáltal élesztetett. Alig mult néhány percz, s a kis Péter tetőtől talpig lángba borult. Nem sokára erőt vett rajta a fájdalom, úgy, hogy elkábultva a földre hult. Néhány percz mulva hazajött ugyan az anya, de szerencsétlen Péterkéjére már késő volt. — Életben találta ugyan még gyermekét, de egészen elfödve égés-sebekkel, jajgatva, a földön heverve. Még három egész napig élt a szegény szánalomraméltó gyermek a legnagyobb kínok közt. Csak ekkor vetett véget a halál a gyermek roppant szenvedéseinek. — Kevéssel ezelőtt ugyan e faluban két kis gyermek, kiknek szülei az egy órányi távolságban levő városba marhavására mentek, szinte gyufák által lett szerencsétlenné. E gyermekek e fűcskákat szájukba vették, s azoknak vernyeges fejéit leharapták és elnyelték. De igen veszedelmes tárgyat ettek, mert a gyufák gyuladó feje villanyból

készül, mi veszedelmes mérég. Ezen gyermekeknek is életébe került. Midőn szülők haza érkeztek, gyermekeiknek a fájdalom már szavát elvevé, úgy hogy az atya és anya azt sem tudhaták meg már, mi baja szegény gyermekeiknek.

Sőt Szépmezőn is nem rég egy elnyargaló ló meg rugott egy öt éves gyermeket, ki az országuton játszott egy homokhalmon ülve, s csendes gyönyörrel rakásba gödröket és árkokat ásva. A mellette elvágatott állat patkója épen koponyáját találá a szegény gyermeknek, úgy, hogy a velő jelentékenyen megsérült, és a szerencsétlen gyermek már egy óra mulva kiadá lelkét. Ha a szülők a gyermeket felvigyázásuk alatt tartották volna, a helyett, hogy egy olly helyen, hol koosi, ló szüntelen járt, magára hagyva játszani engedték, a szerencsétlenség elkerültetett volna.

Egész sorát az illy szerencsétlenségeknek beszélé el a szülőknek Mentő Angyal plebános ur. E szomorú esetek igen megindítanak minden hallgatót. Különösen mély benyomást tett a gondos szülőkre, midőn a jó lelkipásztor elmondá hűveinek, hogy Szendehelyen néhány év előtt egy kis leánynak, mellyet a szülők, szénarakásra menvén ki, a ház udvarában hagytak játszani, miután a gyermek, elunva a játékot, unalmában az udvar kövezeletén elaludt, a disznók orrát és egyik füleit elharapták. —

(Folyt. következik.)

Katholikus hitélet.

XXIV.

Pered, tavasz hó 25. D. a J. K. Apostoli Főlségünk násznappján egy ritka ünnepélynek valánk szemtanúi. Ugyanis Pered buzgó lelkipástor a nt. Min d s e n t h y Károly e nap ünnepélyét emelni, és hívei emlékezetébe megörökíteni akarván, egy házaspárnak arany menyegzőjét, az erre a napra rendeltetett sz mise áldozat után, a számosan összesereglett hívők jelenlétében az egyház nevében ünnepélyesen megáldá. T ó t h F e r e n c z és N a g y E r z s é b e t 1800 évben téhló 12-kén léptek házasságra, és a nt. B é l i k J ó z s e f, kiből későbben szépesi püspök lett, de akkoriban zsigárdi lelkész által adattak össze, midőn t. i. Pered mint fiokegyház még Zsigárdhoz tartozott. Itt kérhető talán valaki: miért nem tartották tehát ezt a menyegzőt annak idején? ennek az az oka: mert ők magok egészen elfeledték azon év számot, mellyben összeadtak. Itt még említésre méltó, hogy az öreg vőlegénynek F e r e n c z, az arának pedig E r z s é b e t a neve.

Pered faluját tiszta magyar katolikus nép lakja; kiterjedése elég nagy, tájéka lapályos, vize jó, levegője egészséges, földje termékeny, lakosainak száma a kétezetet közelíti meg. Az iskolás gyermekek száma kétszáznégyre rug; azok közül van százharmecz fiu, és hetvennégy leány. Próbátételünk is volt, különösen a hittanból kitüntetté magokat. Azonban itt is panaszkodnunk kell az iskolákból gyakori kimaradozásokról; ennél fogva kívánható volna, hogy a ministeriumi magas rendelet, melly szerint a gyermekek egész a 12 évig az iskolába járnai köteleztetnének, mielőbb életbe lépne. A tanító illy rendszernél legjobb akarátja mellett sem képes a várakozásnak megfelelni. A helybeli plebános ur nem sokára szándékozik vasárnapi iskolát nyitni. A peredi népség külön-

ben igen buzgó és ajtatos nép; különösen igen buzgó hit mellett, szereti az Isten ígését, a sz. Mise áldozatát és tiszteli papját. A mi a nép erkölcsiségét illeti, hogy ez a mostani hitehagyott istentelen korszakban tūrhetőnek mondható, abból is kitetszik: hogy, midőn a környéken a husvét hétfőn előforduló öntözés alkalmával botrányok történnek, itt Pereden semmi izgága sem történt; mert ezt a helybeli előjáróság a nt. plebános ur erélyes felszólítása következtében betiltá. Valjon nem szolgálhatna ez másoknak is utánzásul? Az 1851. évben szülöttek közül egy törvénytelen sínes; 1852-ben három; 1853-ban egyszem; 1854-ben pedig csak egyetlen egy született törvénytelen házasságból. A káromkodások ritkábbak. A husvétü gyónástól egyszem maradoz el. Meg van Perednek azonban minden jó tulajdonsága mellett is a maga gyengesége. Vannak t. i. itt is emberek, ámbár kisebb számban, mint másutt, kik nagyon szeretik a pálinkát, és fájdalom! gabnájokat is eiviszik a zsidóhoz! illy gazdagság mellett aztán elhiszem, hogy nagy a nyomor. Nem élhetnének meg pálinka nélkül? kenyérré bizonyára nagyobb a szükség, mint a pálinkára. Aztán, minek az a nagy hűség a ruhában? különösen az asszonyoknál. — Még más falukban folytonosan kirabolják a templomokat, ez Pereden nem fog megtörténni. Tizenhat ór bejárja éjjel az egész falut; négy mindég a templom, más négy pedig a paplak körül járkál úgy, hogy a legkisebb veszedelemre nyolcz fegyveres ember a védelemre készen áll. Ezt talán máshol is megtehetnék? — Ezen adatok és gondolatok talán megérdemlik, hogy mi azokat a „Kath. Néplap“-ban közöljük. Isten velünk.

Szmatlik Cherubin,
szent Ferencz-rendü áldozár.

Különfélék.

Nyitáráról, Zomborról, Süttöröl s Rigiczáráról tudósítatunk, hogy ott (yalamint kétségkívül az összes austriai birodalomban) Ó cs. Apostoli Felsége legmagasb egybekelése fényes isteni szolgálattal, s a szegények felségelésével ünnepeltetett meg.

A szathmári nm. püspöknek, Hám János urnak országszerte ismert adakozási nagylelkűségéről az „Oesterreichischer Volksfreund“ következő újabb adatokat közöl: Ó excellentiája Ó cs. k. Apostoli Felsége legmagasb egybekelése emlékeül, az irgalmas szüzek szathmári intézete alapítókéjének emelésére 5000 forintokat adott, szinte annyit a helybeli s általa már korábban 60.000 forintnyi tőkével megalapított szegényintézetnek. Továbbá még 2000 frtot alapított a szegények intézetében minden hó 24-én tartandó isteni szolgálatra, mellyen az intézet minden tagjai megjelenni, s ott a felséges uralkodó ház jölteért imádkozni tartoznak. Minden évi april 24-kén pedig az említett tőke kamatjából a szegények részesüljenek. — Továbbá husvét napján, szokás szerint, ó nagyméltósága tartá a nagymiséét. Mindenkit meglepett, midőn a nm. pontificans ur a napi ima után, magáért, a papért szóló imát is elmondá, s csak most tudódott ki, hogy a köztiszteletben álló főpap e napon tartja jubileumát, mert épen 50 év előtt mutatta be első sz. miséjét a Mindenhatónak. De midőn másnap ó nméltósága közörmre az irgalmas szüzek templomában az istenitiszteletet végzene, viszont Ó lepetett meg, midőn a ft. helybeli káptalant s papságot diszöltözetben a fiui hódolat kifejezése

mellett egybegyűlve látá. De a meglepetésnek mégsem volt vége, mert isteni szolgálat után a nm. püspök ur az intézeti előljárónak egy alapítványi oklevelet adott át, mellynél fogva a betegek ápolása s a gyermekek nevelésével üdvösen foglalkozói rgalmas nének jobb ellátása miatt 10,000 forintnyi alapítványt tenni méltóztatott. Adjon Isten minden megyének illy valóban apostoli főpásztort, neki pedig hosszú s áldásdus életet!

Most jelent meg „**A magyar nép könyvtára**“nak első füzeté. Tartalma: Előszó, Fáy Andrásról. Bús Bandi (Beszély) Degré Alajostól. A Félkezű koldus, Tompától. Ne hazudjál, (Elbeszélés) Bernáth Gáspártól. Mese a munkáról, Erdélyi Jánostól. Jámbor Ferencz gazdasága Érkövytől. Micsoda állat a vegytan, Brassaytól. Népszerű világtörténet, Csengery Antaltól. Óorvos rögtöni életveszélyekben, Dr. Arányitól. Szerkeszti a könyvtárt Friebeisz István. Kiadja Müller Gyula könyvtáros.

A pesti központi kerületből társulati új tag: Fajóváry Mihály, budai házbirtokos.

Őcs. kir. Felsége apr. 22-én kelt legmagasb határozata által számos egyházi hazánkiat különféle tiszteleti kitüntetésekben díjleendő s mellett legkegyelmesebben részesíteni; nevezetesen Kunszt József kalocsai érseket Lipót-rend nagykeresztjével; Sterka-Schultz Sándor balászfalvai kinevezett g. e. érseket Lipót-rend középkeresztjével; Smicziklász Gábor körösi g. e. püspököt tit. tanácsosi méltósággal; Gagánetz József eperjesi g. e. püspököt Ferencz-József-rend középkeresztjével; Turcsányi Ferencz, kassai prépostot sz. Lipót-rend lovagkeresztjével; Kunz Antal apátot III. osztályu vas-korona-renddel; Kozácsék József apát s iskolai főigazgatót, Méhes Péter pozsonyi kanonokot, Nyirák Ignác cz. prépost, iskolai tanácsost és főigazgatót, Peitler József pécsi kanonokot, Haas Mihály cz. prépost s iskolai főigazgatót, Papp Szilágyi József nagyváradi g. e. kanonokot, Sárkány Miklós bakybéli apátot, Sterne Ferdinand apát s iskolai főigazgatót, Ferencz-József-rend lovagkeresztjével; Paunác Mihály komáromi plebánost, Zachar Chrisostomus ferenczrendi áldozárt, Németh József kis-unyomi plebánost, Raffay János kegyesrendi áldozárt, kolosvári elemi-iskolai igazgatót, Novák József bogárosi plebánost és esperest arany koronás érdemkeresztzel; Köves János alapi plebánost, Viskóczy Henrik nagy-enyedi minorita-rendi atyát arany érdemkeresztzel; Garázó Kristófszamos-ujvári plebánost, Sücs Antal csik-csicsói plebánost ezüst koronás érdemkeresztzel feldiszitni méltóztatott.

A „Családi Lapok“ 1853-diki folyamából még mindig kaphatók példányok 3 p. frt. leszállított áron, a Sz. István-társulat ügynöki hivatalában. Félévi folyamnak a leszállított ára a mellékletekkel együtt 1 frt 30 kr. pp.

A székesfehérvári növendék-papok a Garay-árvaák számára 5 p. forintot gyűjtöttek egybe.

A harmadik évi virágkiállítás, mely a nemzeti muzeumban most nyitva van, úgy mint előbbi éveken, tel-

jes figyelmét érdemli a közönségnek, s a virágbarátok méltán gyönyörködnek e tárlat kincseiben. Legdrágább és legritkább meglegházi növények, némellyek egészen újak az előbbi évbeliekhez képest, lepik meg a kiállítás látogatóját, s a bíráló bi ottmány örvendett, újra több rendbeli érmelet kioszthatni a kitünőbb küldeményekért.

Csöd altanítói állomásra. Csónoplán, Bács megyei helységben altanítói állomás állittatván fel, ennek betöltésére június 8-an csöd fog tartatni. Ezen állomáshoz kötött javadalmak: 100 fr. p., 20 pozs. mérő kétszeres buza, 2 öl tűzifa és szabad lakás. A kik ezen altanítói állomásra pályázni kívánnak, a magyar és dalmát nyelvben jártasak legyenek, és a szükséges képezdei s erkölcsi bizonyítványokkal ellátva, a helybeli iskola-igazgatónál magokat jelentsek. Kelt Sztanisiton, april 8-an 1854.

Hausenplasz József, alesperes.

Csöd tanítói állomásra. Miatán Csongrádmegye Szegvár helységében egy új elemi tanítói állomás rendezteték: erre ezennel pályázat nyittatik. Évi fizetése a tanítónak, szabad lakáson kívül, 300 pengő forintban ollykép állittatott meg: hogy ugyanő a vasárnap i skola terhet is viendi. A pályázók a szokásos képességi bizonyítványokkal ellátva, f. évi májushó 15-én, mint a csödre kitűzött határnapon, a szegvári plebánia-hivatalnál megjelenni ezennel felszólittatnak.

Kelt Szentesen, aprilhó 29-én 1854.

Leeb Matyás, ker. alesperes, szentesi plebános.

Csöd tanítói állomásra. Báltaszék mezővárosban, Tolna megyében, az elemi tanodák III-ik osztályában a tanítói hivatal megürülvén, annak betöltése végett f. é. június 8-ik napján itt helyben csöd fog tartatni. Az említett hivatal javadalmi következendők: A várostól készpénzben 100 pengő forintok, 50 pozs. mérő rozs, gabona nem természetektől mintegy 30 frt. pengő pénzben, 2 koci széna, 1 koci sarju, 6 akó bor és alkalmas lakás. Az uraságtól 10 öl lágyfa. A megürült hivatalt elnyerni kívánók részéről szükséges, hogy a magyar és német nyelvben tökéletesen jártasak legyenek, és hogy a szükséges bizonyítványokkal ellátva jelenjenek meg a fent kitűzött napra.

Kelt Báltaszéken, május 1-én 1854.

A helybeli iskolai igazgatóság.

Kegyes adományok: A sz. gyermekség társulatának: Nt. Jáky Ferencz, osli plebános ur 8 fr. p. A marmaros-szigethi s rónaszéki plebániák 5 frt. p. Ugyanazok a közép-afrikai missioinak: 5 frt. p.

Kiadja a „Szent-István-társulat,“ szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1854. Nyomatja LUKÁCS LÁSZLÓ és TÁRSA, országot, 6.sz.